

การพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3
จังหวัดสุรินทร์

Study of Buddhist Learning of Secondary Students
Bankoon School for Educational Department area 3
Surin Province

Received: September 16, 2021

Revised: June 03, 2022

Accepted: June 04, 2022

พระวีระวัฒน์ กตปุญโญ (ใจศล)¹ และ ชวาล ศิริวัฒน์²

PhraWeerawat Katapunyo (Jaisol) and Chawan Siriwat

(Napongthep20@gmail.com)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นอย่างไร ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียน - ทดสอบหลังเรียน E T1 X T2 (One Group Pretest – Posttest Design) เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ที่เกิดจากทักษะ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสาระการเรียนรู้ 2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านสื่อการเรียนรู้ 4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัด

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Social Studies Teaching Programe, Faculty of Education, Mahachulalongkomrajavidyalaya University

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkomrajavidyalaya University

สุรินทร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเรียนรู้แบบอภิปิธาบ 4 สารระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ เป็นผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอภิปิธาบ 4 กลุ่มสารระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบอภิปิธาบ 4 สารระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ ดำเนินการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการเรียนรู้สูงก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ : การพัฒนา, การเรียน, พระพุทธศาสนา

Abstract

The objectives of this research paper are 1) to improve learning in Buddhism of Mathayom Suksa 3 students at Ban Koon School. Under the Surin Elementary Education Service Area Office, District 3, Surin Province; of students in Mathayomsuksa 3 at Ban Koon School Under the Surin Primary Educational Service Area Office, District 3, Surin Province How was before and after school. The research method was used as an experimental method. (Experimental Research), which has planned to conduct research as a group. Pre-test - Post-test E T1 X T2 (One Group Pretest – Posttest Design) for achievement in Buddhism study arising from skills in 5 areas: 1. the subject matter of learning 2. The learning process 3. Learning media 4. Learning activities 5. Measuring and evaluating learning outcomes.

The results of research were found as follows:

1. Results of the study on learning development in Buddhism of students in Mathayomsuksa 3 at Ban Koon School Under the Surin Elementary Education Service Area Office, District 3, Surin Province, it was found that the achievement of the Itthibaht 4 learning method on social studies, religion and culture learning subjects in Buddhism subjects of students in Mathayomsuksa 3 at Ban Koon School Under the Surin Primary Educational Service Area Office, District 3, Surin Province It was the result of the process of learning management based on the power of 4 groups of social studies, religion and culture subjects in the course of Buddhism. For Mathayomsuksa 3 students, the value was 0.57, indicating that the learners had improved in learning progress. Because of increased test scores

2. The results of the study comparing the learning outcomes in Buddhism subjects. of students in Mathayomsuksa 3 at Ban Koon School Under the Surin Primary Education Service Area Office, District 3, Surin Province, it was found that the comparison of the learning achievement of the Itthibaht 4 subject matter of learning social studies, religion and culture in Buddhism subjects. Grade 3 students before and after learning found that the test to measure the learning achievement of the students as well. 40-item test, full score, average percentage score. Standard deviation, and compare the average scores of students. Before and after learning there was a statistically high pre-learning learning achievement at the 0.5 level.

Keywords : Development, Learning, Buddhism

บทนำ

สภาพของสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันน่าเป็นห่วงจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้บุคคลและสังคม รวมทั้ง โครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทันเกิด ความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ, 2545) ก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียนปัญหาที่สำคัญที่พบมาก คือ การละเมิดศีล 5 ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การทำร้ายกันจนถึงแก่ชีวิต หรือการเบียดเบียนกัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การล่วงละเมิดทางเพศ การไม่ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และการดื่มสุราหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น จากการศึกษา พบว่า รากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือการที่นักเรียน ขาดการกล่อมเกลาจิตใจและปลูกฝังในเรื่องศีลธรรมจริยธรรม จนทำให้ความสำนึกต่อหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การใช้สติพิจารณาซึ่งคิดลดน้อยถอยลง และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนที่ ยุยงส่งเสริม ชักจูงและโน้มน้าวอย่างต่อเนื่องด้วย รูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียนจะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดีและมีพลังใจที่เข้มแข็งมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นภูมิคุ้มกันเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา (รัตนะ บัวสนธ์, 2558)

การจะพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป จากสภาพการณ์ทางสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีผลทำให้การศึกษาต้องพัฒนา และเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รัฐบาลโดย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ให้ถึงจุดหมายสูงสุดที่กำหนดไว้คือ เพื่อให้ประชาชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาประเทศให้สามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมาย หลักสูตรผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทยสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มี ทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลของคะแนนสอบในรายวิชาต่าง ๆ

ในการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและจากการสอบถามครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กนักเรียนยังมีคะแนนที่ต่างขาดความรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ได้แก่ การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา การทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขึ้นมาทำขณะครูสอน ส่งงานไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ขอบพูดคุยกันเวลาครูสอน การไม่ติดตามงานและแก้ไขงานให้ถูกต้อง พฤติกรรมเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และทำให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัวอีกด้วย จึงควรปลูกฝังและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ด้วยการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ด้าน คือ 1. ด้านสาระการเรียนรู้ 2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ 4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประสงค์ที่จะศึกษาการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนและเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ตามแนวทางการขยายพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนให้มีการพัฒนาในการเรียนมากขึ้น และประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย โดยศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย กลุ่มประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือทางวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเรียงตามลำดับ รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียน - ทดสอบหลังเรียน E T1 X T2 (One Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนตามสาระ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านกรวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด 63 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ประสานงานกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย 2) ปฐมนิเทศและชี้แจงบทบาทนักเรียน 3) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน และ 4) ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยการหาค่าเฉลี่ยจากการประเมินสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรายกลุ่ม จากการประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล การทำแบบฝึกหัดในแต่ละแผน กับการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบ เพื่อการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนตามแผนการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ เป็นผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ได้ดังนี้ คะแนน แบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนน 521 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.63 จากคะแนนทั้งหมด 1,200 คะแนน คิด

เป็นร้อยละ 43.42 คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนน 908 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.96 จากคะแนนทั้งหมด 1,200 คะแนน คิด เป็นร้อยละ 75.67 ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 สารระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมต่างกัน 387 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.90 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.40

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 สารระการ เรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวม ต่างกัน 387 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.90 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานอยู่ที่ 2.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลโดยรวมแล้ว มีพัฒนาการความก้าวหน้าต่อการ เรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 คิดเป็นร้อย ละ 59.55 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อ กระบวนการเรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 เพราะมี ความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 สารระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนรู้อ และหลังเรียนรู้ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย แบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ ดำเนินการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการเรียนรู้ สูงก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา “การพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัด สุรินทร์” มีประเด็น อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาพัฒนาการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัด สุรินทร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเรียนรู้แบบ อธิติบาท 4 สารระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ เป็นผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง) (2558) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า 1) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านเมื่อเรียงจากน้อยไปหามาก คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสื่อ ตามลำดับ 2) ปัญหาและอุปสรรคในด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อย เนื่องจากวิธีสอนของครูไม่เป็นระบบ ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า ไม่มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ด้านกิจกรรม พบว่า กิจกรรมในการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า วัดผลและประเมินผลเน้นที่เนื้อหาวิชานั้น การทดสอบเนื้อหาของวิชายากเกินไป 3) กระบวนการเรียนรู้ครูควรให้ความใส่ใจมากขึ้น และควรจัดการเรียนการสอนให้ดึงดูดความสนใจ ด้านสื่อการเรียนรู้ ควรมีสื่อที่ทันสมัย ด้านกิจกรรม ควรมีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ด้านวัดและประเมินผล ควรมีการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชา ข้อสอบเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก

2. การศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 สาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวม ต่างกัน 387 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.40 เมื่อพิจารณาเป็น รายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้นมีพัฒนาการความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 คิดเป็นร้อยละ 59.55 ซึ่งนั่นหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้แบบอภิปาธ 4 เพราะมี ความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จரியานนท์ (2549) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในด้านเนื้อหาวิชา เกี่ยวเนื่องด้วย ทั้งปริยัติและปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาการบริหารจิตเจริญปัญญา เช่น การเดินจงกรม และวิปัสสนากรรมฐานนั้นเป็นวิชาที่ต้องปฏิบัติ ผู้ที่

จะอธิบายเนื้อหาวิชาให้เป็นรูปธรรมได้ ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาเป็นเวลานานหลายปี จึงจะปฏิบัติได้ถูกต้อง หรืออธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ เป็นรูปธรรมให้นักเรียนได้เข้าใจ ไม่เบื่อหน่าย สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องไม่่ง่ายสำหรับครูฆราวาสหรือแม่ พระภิกษุผู้ขาดประสบการณ์ทางการศึกษาที่ดีพอ ดังนั้น พระภิกษุผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติได้ดีกว่าผู้สอนที่เป็นฆราวาสยกตัวอย่างเช่น เรื่องต่าง ๆ ที่เป็นนิทานชาดก ซึ่งมีอยู่หลายเรื่อง ครูฆราวาสไม่สามารถที่จะถ่ายทอดได้ดีเท่ากับพระสงฆ์ นิทานชาดกนี้จะทำให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและสะสมเรื่องราวไว้ เมื่อเจอปัญหาในแบบของนิทานชาดกก็สามารถนำมาแก้ปัญหาได้ เช่น เรื่องพระมหาชนก ซึ่งได้แสดงถึงบารมีของผู้มีความเพียรพยายามอย่างสูงสุด หรือเรื่องนกแขกเต้าเลี้ยงพ่อแม่ ซึ่งแสดงถึงความกตัญญู

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ ” ได้องค์ความรู้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบอภិชาติ 4 สารระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ดีต่อกระบวนการเรียนรู้ ในด้านทักษะ พฤติกรรมและความรู้ที่ได้รับ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบอภิชาติ 4 เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้สำนึกคิดตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งองค์รู้งกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐและเอกชนควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์

2. ข้อเสนอแนะต่อการนำไปใช้

1) การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ดีควรที่จัดทำเป็นคู่มือที่ครูสังคมศึกษา สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงโดยเฉพาะการเสนอแนวทางการนำพุทธวิธีและกระบวนการคิดแบบอภิปิชาต 4 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถนำแนวคิดและรายละเอียดในประมวล สาระ การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวิธีสอนที่เน้นพุทธวิธี และกระบวนการ คิดที่เน้นการคิดแบบอภิปิชาต 4 ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบอยู่

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ให้เห็นความสำคัญของความสงบสุขอย่างแท้จริงควรนำแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ให้เหมาะสมแต่ละสถานการณ์ให้มากขึ้นเพื่อทดลอง เพื่อจะได้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยมุ่งให้นักเรียนเกิด ความก้าวหน้าและพัฒนาการทางกายและจิตใจ

รายการอ้างอิง

- จินตนา จริยานนท์. (2559). ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : พระนครศรีอยุธยา.
- พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง). (2558). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : พระนครศรีอยุธยา.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2558). การประเมินโครงการ/การวิจัยเชิงปริมาณ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.